

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
РАДА МОЛОДИХ УЧЕНИХ**



***АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПРИРОДНИЧИХ І ГУМАНІТАРНИХ НАУК
У ДОСЛІДЖЕННЯХ МОЛОДИХ УЧЕНИХ
«РОДЗИНКА – 2021»***

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

XXIII Всеукраїнської наукової конференції молодих учених

22 – 23 квітня 2021 року
Черкаси, Україна

Актуальні проблеми природничих і гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених «Родзинка – 2021» / XXII Всеукраїнська наукова конференція молодих учених. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2021. – 853 с.

У збірнику матеріалів Всеукраїнської наукової конференції молодих учених «Родзинка-2021» представлено наукові праці молодих учених за такими напрямками: «Природничо-математичні та комп'ютерні науки», «Філологічні науки. Соціальні комунікації», «Психолого-педагогічні науки», «Історія. Філософія», «Юридичні науки. Інтелектуальна власність. Державне управління і соціально-політичні науки. Економіка, підприємництво, туризм, менеджмент».

Члени редакційної колегії: д. е. н., проф. **О. В. Черевко** (голова); д. і. н., проф. **С. В. Корновенко** (заст. голови); д. с.-г. н., проф. **В. Я. Білоножко**; д. ф.-м. н., проф. **А. М. Гусак**; д. пед. н., проф. **Т. М. Десятов**; д. е. н., проф. **Л. О. Кібальник**; д. філол. н., проф. **С. А. Жаботинська**; д. е. н., проф. **Н. В. Зачосова** (відповідальний секретар); д. і. н., проф. **Н. І. Земзюліна**; д. е. н., проф. **Є. М. Кирилюк**; д. б. н., проф. **В. С. Лизогуб**; д. ф.-м. н., проф. **Ю. О. Ляшенко**; д. х. н., проф. **Б. П. Мінаєв**; д. і. н., проф. **А. Г. Морозов**; д. е. н., проф. **С. Р. Пасєка**; д. філол. н., проф. **В. Т. Поліщук**; д. філол. н., проф. **О. О. Селіванова**; д. і. н., проф. **А. Ю. Чабан**; д. пед. н., проф. **В. П. Шпак**; д. психол. н., академік АПНУ, проф. **Т. С. Яценко**; к. б. н., доц. **М. Н. Гаврилюк**; к. х. н., н. с. **Н. М. Карауш-Кармазін**; к. філол. н., доц. **Л. В. Корновенко**; к. х. н., доц. **О. А. Лут**; к. пед. н., доц. **Л. А. Нечипоренко**; к. пед. н., доц. **Т. С. Нінова**; к. філол. н., доц. **Л. О. Пашіс**; к. філол. н., доц. **І. І. Погрібний**; к. б. н., доц. **С. В. Соколенко**; к. с.-г. н., доц. **О. А. Спрягайло**; к.ф.-м.н. **Татарчук Є.В.**; к. психол. н., доц. **Л. Г. Туз**; к. філол. н., доц. **Л. В. Швидка**.

Матеріали публікуються в авторській редакції. Редакція залишає за собою право технічного коригування текстів.

За дотримання права інтелектуальної власності, норм академічної доброчесності, достовірність матеріалів та обґрунтування висновків відповідають автори та їх наукові керівники.

ЗМІСТ

СЕРІЯ "ІСТОРІЯ. ФІЛОСОФІЯ"

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ ТА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

| | |
|--|----|
| Богун М. Є. | |
| ДЕЙТОНСЬКІ УГОДИ 1995 Р.: ВИРШЕННЯ КОНФЛІКТУ ЧИ ЙОГО ЗАМОРОЖЕННЯ?..... | 38 |
| Верещака А. В. | |
| УТВОРЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СПІВТОВАРИСТВА ВУГІЛЛЯ І СТАЛІ..... | 40 |
| Вілецька Н. В. | |
| ГРЮНДЕРСТВО НА ТЕРИТОРІЇ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ У ХІХ СТ..... | 42 |
| Вілецька Н.В. | |
| «АБРИКОСОВИЙ ЛІС» ДУНЬ ФЕНЯ..... | 43 |
| Гоцман Н.М. | |
| ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ СЛОВЕНІЄЮ ТА ХОРВАТІЄЮ У 1991 Р.: НЕМИНУЧІСТЬ І ЗАСОБИ ЗАХИСТУ | 44 |
| Гриценко О. С. | |
| ДРУГА АНГЛО–БУРСЬКА ВІЙНА 1899–1902 РР..... | 46 |
| Дем'яненко Д. М. | |
| РОСІЙСЬКА ІМПЕРІЯ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТОЛІТТЯ: СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК | 48 |
| Дзюра Ю. С. | |
| ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО ВЕЙМАРСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ТА ТРЕТЬОГО РЕЙХУ – РОЗВИТОК ТА ІДЕОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ..... | 50 |
| Зима А. Г. | |
| ГРЕЦЬКЕ ПИТАННЯ У ВІДНОСИНАХ МІЖ ВЕЛИКИМИ ДЕРЖАВАМИ ПІСЛЯ ЗАВЕРШЕННЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ..... | 52 |
| Коваль Р. П. | |
| ЧАЙНА ЦЕРЕМОНІЯ В КИТАЇ..... | 54 |
| Ковальчук В. В. | |
| ПОТЕНЦІАЛ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ОФІЦІЙНОЇ ПРОПАГАНДИ ПРИ ВТІЛЕННІ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ ТРЕТЬОГО РЕЙХУ | 56 |
| Корнієнко С. С. | |
| ІСТОРИЧНА ДУМКА ГАЯ СВЕТОНІЯ ТРАНКВІЛЛА | 57 |
| Кравченко Д. О. | |
| ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ РЕСПУБЛІКИ МАКЕДОНІЯ 1991 РОКУ | 59 |

| | |
|---|----|
| Кузюк Д. Ю. | |
| ПРОТИСТОЯННЯ ХРИСТИЯНСТВА ТА ЄРЕСІ В СЕРЕДНЬОВІЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ | 61 |
| Кузюк Д. Ю. | |
| ТАНЕЦЬ В ЖИТТІ ТА ТРАДИЦІЯХ ІНДУСІВ | 63 |
| Ляшенко Я. В. | |
| ПРОМОВА У. ЧЕРЧИЛЛЯ «М'ЯЗИ МИРУ» 5 БЕРЕЗНЯ 1946 РОКУ | 65 |
| Макаренко Т. В. | |
| НАУКОВЕ-ТЕХНІЧНЕ ВІДСТАВАННЯ ЯК ЧИННИК КРАХУ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ | 67 |
| Мащенко С.І. | |
| ГЕЙШІ ЯК СИМВОЛ ЯПОНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ | 69 |
| Нежинська А. Д. | |
| СЕРПНЕВИЙ ПУТЧ 1991 Р. ТА РОЗПАД СРСР..... | 71 |
| Опарін І. К. | |
| ПАРТИЗАНСЬКІ ЗАГОНИ ПІВНІЧНОГО І ПІВДЕННОГО В'ЄТНАМУ У ВІЙНІ 1959–1975 РОКІВ..... | 73 |
| Орел А. С. | |
| ЗОЛОТИЙ НЕКРОПОЛЬ У ВАРНІ..... | 75 |
| Попов М. М. | |
| ЗОБРАЖЕННЯ ЗБРОЇ НА СЕРЕДНЬОВІЧНИХ МІНІАТЮРАХ..... | 76 |
| Попов М. М., Сіренченко А. С. | |
| ОСОБЛИВОСТІ ДИСЦИПЛІНИ ТА ІДЕОЛОГІЧНОЇ ПРОПАГАНДИ В ДЕРЖАВІ ТАЙПІН ТЯНЬГО | 77 |
| Попов М. М. | |
| ВПЛИВ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ НА СТАТЕВІ СТОСУНКИ У СЕРЕДНЬОВІЧЧІ..... | 79 |
| Попов М. М. | |
| ОЗБРОСННЯ ТА ОБМУНДИРУВАННЯ ГРЕНАДЕРІВ ІМПЕРАТОРСЬКОЇ ГВАРДІЇ . | 81 |
| Постоєнко В. С. | |
| ЛОЛА МОНТЕЗ – ТАНЦІВНИЦЯ ТА АВАНТЮРИСТКА ХІХ СТ. | 83 |
| Постоєнко В. С., Чистякова К. В. | |
| ОСВІТА ТА НАУКА В СТАРОДАВНЬОМУ ЄГИПТІ..... | 84 |
| Римарчук Я. Б. | |
| ВПЛИВ 2020 РОКУ НА СТАН АМЕРИКАНСЬКИХ ОНЛАЙН РІТЕЙЛЕРІВ НА ПРИКЛАДІ АМАЗОН | 86 |

| | |
|--|-----|
| Романків А. М. | |
| ЯВИЩЕ ЛИЦАРСТВА ЯК ФЕНОМЕН СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ: ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ СТАНУ ЛИЦАРІВ ТА ФОРМУВАННЯ ЇХ ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКОГО ОБРАЗУ | 88 |
| Романків А. М., Чистякова К. В. | |
| ГОСПОДАРСЬКЕ ЖИТТЯ ТА ПОБУТ НАСЕЛЕННЯ МЕСОПОТАМІЇ: СПЕЦИФІКА РОЗВИТКУ ТА КУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ..... | 90 |
| Романчук Д.В. | |
| ЄВРОПЕЙСЬКА СПІЛЬНОТА З ВУГІЛЛЯ І СТАЛІ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ | 92 |
| Ростовецька Д. | |
| МОДА ДАВНЬОЇ ГРЕЦІЇ..... | 95 |
| Сіренченко А. С. | |
| ЖИТТЯ ТА ТВОРЧІСТЬ АЛЬФОНСА МУХИ..... | 96 |
| Скитиба І. В. | |
| ФАКТОРИ, ЯКІ ОБУМОВИЛИ СТВОРЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ | 98 |
| Сопілко О. С. | |
| ПЛАН МАРШАЛЛА І ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ КРАЇН ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ | 100 |
| Сухонос М. С. | |
| ЦИВІЛІЗАЦІЯ АРНОЛЬДА ТОЙНБІ | 102 |
| Харченко А. В. | |
| ЗАРОДЖЕННЯ «ХОЛОДНОЇ ВІЙНИ» | 104 |
| Чистякова К. В. | |
| РОЛЬ АНГЛІЇ, ФРАНЦІЇ ТА США У ПРИДУШЕННІ ПОВСТАННЯ ТАЙПІНІВ У КИТАЇ | 106 |

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА ЕТНОЛОГІЯ

| | |
|--|-----|
| Варський А.А. | |
| ФАХОВА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ХАРКІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ В 1930-1950 рр..... | 109 |
| Горенко Я. | |
| ВІД ІСТОРІЇ РОДИНИ – ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНИ | 111 |
| Григоренко А. О. | |
| ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО МЕНТАЛІТЕТУ | 112 |
| Дуднік І.Д. | |
| ДОЗВІЛЛЯ ТА МІЖСОБИСТІСНІ ВІДНОСИНИ ВИХОВАНЦІВ КАДЕТСЬКИХ КОРПУСІВ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ В ХІХ – ПОЧ. ХХ СТ. | 115 |

Олександр II приїздив в московський Миколаївський інститут, дівчата збирали та зберігали залишки їжі з його столу та ділили між собою частинки викраденої хустини. Смолянки дуже любили імператрицю Єлизавету Олексіївну, яка часто їх відвідувала і гуляла з ними в саду, повчала, втішала, розважала, висилала подарунки і яку вони вважали матір'ю, на відміну від вищезгаданих «таман».

По неділям інститутки зазвичай мали змогу зустрітися і поспілкуватися з родичами, при чому відбувалося це протягом обмеженого часу в присутності наглядачів. Так чи інакше, для багатьох учениць прийом близьких був колосально важливим для підтримання духу єдності з сім'єю і Батьківщиною. Інколи дівчат відвідували навіть парубки, представляючись двоюрідними братами когось з них. В інший же час інститутки не могли вільно підтримувати контакти з навколишнім світом: вони клали написані листи на столи класних дам, які їх перевіряли, відкритими; цензурі піддавалися й вхідні листи. Інколи їм вдавалося надсилати їх таємно, користуючись послугами службового персоналу, однак, по-перше, не всі мали чим платити, а по-друге, викритих «злочинців» суворо карали.

В інститутах, де бали відбувалися дуже рідко, принаймні в неділю дівчата танцювали під живу музику. Для слабеньких дітей, які нерідко скаржилися на недоїдання, малокрів'я і зелений колір обличчя, танці були єдиним видом фізичних навантажень, які Марія Федорівна, до речі, прозвала «презервативом от всех господствующих болезней» [2, 11-12]. Декому пощастило більше і вони відвідували бали часто, хтось навіть танцював зі спадкоємцями Олександра II в його палаці, а після імператорських екзаменів – ще й з іноземними принцами. Завжди з нетерпінням чекали інститутки цих радісних подій, належно готувалися, хвилювалися і вони, і начальниця – всі.

Святкування новорічних свят було сповнене незабутніх вражень, тому вихованки починали свої приготування принаймні за 1-2 місяці, замовляючи у рідних або класних дам необхідні для костюмів матеріали. Прагнув хоч якось зберегти свою індивідуальність в межах закладу, який всіляко намагався її нівелювати, дівчата шили незвичайні костюми задля приголомшення всіх оточуючих, одягали дорогі коштовності, але їх конфіскували і залишали лише скромні сережки-кільця. Випускниці старших класів прикрашали новорічну ялинку саморобними іграшками, цукерками, горіхами та свічками, а молодші шукали радість скоріше у грі в хованки у карнавальних масках.

Отже, в інститутах шляхетних дівчат скоріше спостерігався дефіцит вражень. Не маючи справжнього дитинства, деякі вихованки не змогли вчасно і повноцінно перейти до дорослості, внаслідок чого в тодішній Російській імперії сформувався особливий соціальний тип, багаторазово описаний в літературі - інститутка. Випускниць або вважали милими, наївними дітьми, або ж ставилися безжально у суспільстві, повсякчас наголошуючи на їхній неспроможності вирішувати важливі життєві питання.

Список використаних джерел

1. «Институты благородных девиц в мемуарах воспитанниц», составление, подготовка текста и примечания Г.Г. Мартынова, издательство «Ломоносовъ», 2013 г., Москва.
2. «Институтки: воспоминания воспитанниц институтов благородных девиц», Россия в мемуарах, Новое литературное обозрение, 2008 г.

Науковий керівник: к.і.н., доцент Соколова Н.Д.

Нішенко Н.А.

Національний університет фізичного виховання і спорту України

ДОЗВІЛЛЯ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ СЯТОГО ВОЛОДИМИРА

В сучасній Україні більше мільйона осіб - студентська молодь, яка становить не лише інтелектуальний потенціал країни, а і виступає творцем історії. Революція на граніті, Помаранчева революція, Революція гідності – це ті події, де студенти брали активну участь,

відстоювали майбутнє власної країни. Студентські роки це не тільки лекції, семінари, а й різноманітні культурні, спортивні заходи, які роблять життя студента цікавим та повноцінним. Молодь завжди знаходила час на дозвілля.

Дане дослідження присвячено дозвіллу студентів університету св. Володимира, відкритого 15 липня 1834 р. в Києві за наказом Миколи І. В цьому університеті викладання велось виключно російською мовою, оскільки царська влада проводила політику русифікації на приєднаних територіях. Навчання в університеті носило елітарний характер і було доступне лише вільним та заможним верствам населення.

Студенти Російської імперії були окремою частиною суспільства, яку намагались ізолювати від зайвих контактів із жителями міста, і навіть, впровадили посаду інспектора з метою повного контролю життя вихованців. Влада боялась участі студентів у політичному житті країни, особливо після польського повстання 1830-1831 р. На думку царської влади саме релігія повинна була позитивно впливати на процес виховання студентської молоді, прибрати в них бажання проводити повстання, а також мала навчити підкорюватись системі.

Студенти зобов'язувались відвідувати недільні школи, вечірні та ранкові служби в храмі. Пропуск церковної служби прирівнювався до пропуску лекційного заняття. На студентів, які не здійснювали релігійний обряд чекала кара. Наприклад, за пропуск двох підряд недільних літургій, студент потрапляв під арешт, а якщо приходив у храм не в мундирі – міг бути виключеним з навчального закладу. Тобто, внаслідок цього впливу молодь залишалась досить релігійною, оскільки на державному рівні вимагалось від них дотримуватись релігійних обрядів та заборонялось вільнодумство по відношенню до церкви [3, 19].

Студенти університету св. Володимира дуже любили читати книжки та декларували вірші. Було дуже багато тих, хто займався у певній мірі саморозвитком, а також весь вільний час проводив у бібліотеці. Винагородою для цих студентів ставали срібні та золоті медалі, які вони отримували за наукові роботи.

В першій половині XIX ст. студенти стали частиною театрального життя Києва. Вони постійно відвідували театр, хоча на це і потрібний був дозвіл університетського інспектора. Як згадує професор В.Конников, студенти полюбили розважатись в театрі за рахунок створення надмірного галасу та групових аплодисментів під час спектаклю. Такі витівки карались триманням у карцері [1, 232]. Вихованці київського університету полюбили брати участь у домашніх виставах, що організовувались на квартирах за дозволом університетської адміністрації. До 1861 р. в актовому залі університету проводились студентські спектаклі. Кошти, зібрані під час вистави, передавались бідним студентам.

Вихованці київського університету полюбили організувати вечірки на честь студентів – новачків, які тільки вступили у цей заклад. Також, проводили застілля, якщо до них приїздив артист або видатний діяч. Меню таких заходів складалось із яловичини, грибів, каші, традиційних російських супів (щі, солянка і т.д.). Із десертів були популярними різноманітні хлібобулочні вироби, які вживали із компотом або солодким чаєм.

В першій половині XIX ст. дозвілля студентів урізноманітнювали заняття спортом – фехтуванням, верховою їздою, танцями. Проте, через брак коштів, а уроки були платними, цей вид розваг залишався доступним лише заможним студентам. Популярними були шахи та більярд, які частіше сприймались як додаткове джерело заробітку. Лише на початку XX ст., з моменту створення «Спортивного гуртка студентів університету св. Володимира», студентська молодь все частіше залучається до занять з гімнастики, футболу, лайн-тенісу, ковзанярського спорту, боротьби, легкої атлетики.

Проте, не всі студенти проводили культурно час, а більшість навіть порушувало правила самого університету. Дуже часто молодь бачили із спиртними напоями або за азартними іграми. Здебільшого вихованці збирались на квартирах окремих студентів, де розігрували картярські партії з високим вигралом – понад 4 карбованці, яких вистачало на скромне життя цілий місяць. Однак, з другої половини XIX ст. серед самих вихованців університету ширився рух пуристів, які засуджували звичку вживати алкоголь та закликали до суспільно-політичної

активності. В історії університету траплялись випадки, коли студентів неодноразово відраховували через пияцтво або азартні ігри.

Алкоголь та гральні карти були ще квітами. Дуже часто деякі студенти ходили в публічні будинки, де могли найняти за певну суму собі повію. І більше того, вони їх запрошували на свої вечірки, і надавали їм особливі прізвища. П. Селецький згадував: «Бывали впрочем иногда и маленькие оргии, на которых появлялись: Тисбе, Катарина Брогадини, Марион де-Лорм и другие героини Гюго. У меня была Эсмеральда, чистой крови и редкой красоты. Эта цыганка до того привязалась было ко мне, что покинула свой табор» [2, 55-56]. І це не дивно, адже саме керівництво в першій половині XIX ст. крізь пальці дивилось на такі розваги студентів. Генерал-губернатор Д. Бібіков закликав студентську молодь краще відвідувати публічні будинки, а ніж займатися політикою. І це при тому, що венеричні захворювання серед студентів посідали друге місце після застудної лихоманки.

Отже, дозвілля студентів університету св. Володимира включало як дозволені так і заборонені розваги. З одного боку, частина студентів вільний час присвячувала самоосвіті, відвідуванню театрів, влаштуванню виставок, заняттям спортом. З іншого, віддаленість від рідних, жорстокий контроль влади та університетського керівництва змушували молодь порушувати правила та долучатись до розваг, які суперечили нормам суспільної моралі. При цьому їх не зупиняла загроза виключення з лав студентства, передбачена правилами університету. Лише з другої половини XIX ст., в умовах активного залучення студентів до суспільно-політичного життя, способи дозвілля починають змінюватись і на перше місце виходять наукова діяльність, революційна пропаганда та заняття спортом.

Список використаних джерел

1. Икоников, В. С., Киев в 1654-1855. Исторический очерк. 1904, Киев: Тип. Имп. Ун-та Св. Владимира.
2. Самчук Т.В. Заборонене дозвілля студентів Університету св. Володимира: алкоголь, азартні ігри, публічні будинки (1834-1863). *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. 2019. Вип. 52. Том 1.
3. Самчук Т.В. Релігія в житті студентів Університету св. Володимира (1834-1863). *Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe (East European Scientific Journal)*. 2020. №2(54).

Науковий керівник: к.і.н., доцент Соколова Н.Д.

Попов М. М., Сіренченко А. С.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

СТАНОВЛЕННЯ СТАРООБРЯДНИЦТВА В УКРАЇНІ

Старообрядництво – конфесія, яка вийшла з Православної церкви внаслідок реформ патріарха Никона (1650-і – 1660-і рр.). Старообрядці законсервували у собі старовинні релігійні, етнічні звичаї та особливості дореформеного православ'я. Метою статті буде опис становлення старообрядництва в Україні та його сучасне становище.

На території України старовірські общини з'явилися ще в 60-х рр. XVII ст. Їх поява була зумовлена інкорпорацією Московським царством Лівобережної України. Гетьманщина, хоча й стала складовою частиною Московії, але мала широку автономію, та не вчиняла утисків біженців з сусідніх країн. Перша община старообрядців була заснована в м. Стародуб (на землях стародубського козацького полку). Переважно старовірські общини створювалися з прихильників течії попівців. До кінця XVII ст. Стародубщина стала потужним центром старообрядництва (тут нараховувалося більше 30 старовірських поселень, які засновувалися втікачами з центральної та східної Московії). Пізніше, на Стародубщині буде організована Білокриниченська єпархія з центром в Новозибкові [1, 382].

Окрім Лівобережжя, старообрядці освоювали Поділля. На теренах Речі Посполитою до вихідців з Московії ставилися прихильно, та не вчиняли проти них репресій. Окрім Поділля, старовіри селилися на українській Гомільщині (майже 30 слобод). Загалом, за підрахунками

сучасних дослідників, на українських землях Речі Посполитої відносно тісно проживало від 50 до 100 тис. старовірів. Серед їхніх конфесій переважали попівці (отримали свою назву через збереження ієрархії священників), але була присутня й безпопівська складова (федосіївці) [2, 54].

На теренах Українського степу старообрядці селилися переважно в межах Бессарабії та північного Причорномор'я. Процеси освоєння цих земель були набагато інтенсивнішими та тривалішими. Велику роль тут відіграли некрасівці, які після невдалого повстання Кіндрата Булавіна (1707–1709 рр.) почали освоювати верхнє Подунав'я. Там вони отримали значні переваги та пільги, яких не мала жодна немусульманська конфесія в Оманській Імперії. У цей же час старовірські общини з'явилися в Криму та на Тамані [3, 132].

Слід зазначити, що й після завоювання росіянами цих територій, права старообрядців збереглися. Їм дозволили проводити богослужіння, будувати церкви, мати рівні права з іншими жителями Російської імперії, але заборонялося покидати Подунав'я.

Крім некрасівців в Бессарабію тікали й звичайні селяни, яких турецька адміністрація назвала Липованами (в Молдові та Румунії так називали усіх старовірів). Вони заснували більше двох десятків поселень в дельті Дунаю та на півдні України. Центрами старовірства став Ізмаїл, Нова Некрасівка, Мала Некрасівка, Липованськ. Наприкінці XVIII ст. на початку XIX ст. липовани домоглися створення окремої Ізмаїльської єпархії (нинішня Одеська область) та збереження стосунків з Білокриниченською єпархією [4, 135].

У 30-х роках XVIII ст. старовіри заселяють територію навколо м. Єлизаветград (нині м. Кропивницький) та створюють там близько 40 громад. Переважну кількість старовірів тут також становили попівці, які належали до Білокриниченської єпархії.

На землях Слобідської України старообрядці з'явилися наприкінці XVII ст. та були на чільному місці у соціальній ієрархії. Вони займалися торгівлею та купецтвом. На Сході України старовіри зосереджували 60% загального капіталу, хоча за кількістю не перевищували 2% від населення краю.

Протягом XIX ст. – на початку XX ст. в Україні відкрилися більше 40 старообрядницьких монастирів, серед яких найвідомішими були Білокриниченський та Куренівський (в м. Миколаїв); було засновано дві окремі єпархії: Київську та Балтську. Про вплив старовірів на життя краю свідчить й те, що до середини XIX ст. в Києві 53% купців сповідували старообрядництво [5, 225].

Після проголошення незалежності України, старообрядництво продовжило свій розвиток. Проте, події 2014 р. започаткували світоглядну кризу серед старовірів. У 2015 р. на Освяченому Соборі, старообрядці передали повноваження керівництва приходів в Автономній республіці Крим – Московській митрополії, і цим визнали його анексію.

На 2021 р. в Україні налічується 54 громади Російської Православної Старообрядницької церкви. Центром української єпархії є м. Вінниця. Проте, жодної автономії від Московської митрополії вона не має та є її безпосереднім територіальним підрозділом. Кількість старовірів в Україні варіюється від 5 тис. до 10 тис. осіб, які компактно проживають в Одеській, Чернівецькій та Вінницькій областях. Більшість старообрядців не приховують проросійських настроїв та підтримують політику В. Путіна (Конгрес 2013 р.). Втім, в 2018 р. чернівецька громада РПСЦ вийшла з-під контролю Московської митрополії та почала діяти на правах автономії [4, 143].

Отже, старообрядництво з'явилося на території України в 60-их рр. XVII ст. Серед основних напрямків розселення старовірів слід назвати Бессарабію, Північне Причорномор'я, Полісся, Поділля, Слобожанщину та Лівобережжя. Старовірські общини функціонують і нині. Основною старовірською конфесією в Україні є попівство.

Список використаної літератури

1. Таранець С. В. Старообрядці-біглопопівці: становлення та еволюція / С. В. Таранець // Проблеми історії України XIX ст. початку XX ст. – В. 19. – К., 2011. – С. 380–393.
2. Гур'янова Н. С. Старообрядці та творче насліддя Київської митрополії / Н. С. Гур'янова. – К. : НДПРТ., 2007. – 184 с.